

праць. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 861. С. 278-283.

4. Ботнарєнко І.А. Насильство в сім'ї: поняття, сутність та причини виникнення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідорєнка. 2016. № 2. С. 37-47.

5. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 712 с.

6. Про затвердження Положення про Національну поліцію : Постанова від 28 жов. 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п#Text> (дата звернення: 01.01.2021).

7. Про запобігання та протидію домашньому насильству в сім'ї : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/paran67#n67> (дата звернення: 03.12.2020).

8. Ювенальна превенція – важливий напрямок роботи дільничного офіцера поліції : веб-сайт. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/news/yuvenalna-prevenciya---vazhlivij-napryamok-roboti-dilnichnogo-oficera-policiyi.html> (дата звернення: 02.01.2021).

9. Кузьменко Ю.В. Адміністративна діяльність Національної поліції: протидія та запобігання домашньому насильству. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 2 (27). 2019. С. 99-102.

Дуда Єлизавета Валеріївна,
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Шинкаренко Інна Олександрівна,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат психологічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ У ВУЗАХ МВС

Формування морально-психологічної стійкості фахівців органів внутрішніх справ здійснюється в період навчання курсантів в освітньому закладі МВС, що забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців, що відрізняються особистісною зрілістю і сформованою професійною майстерністю, які дозволяють знаходити оптимальні рішення в різних службових ситуаціях, в тому числі і екстремальних. Дедалі зміст, форми і методи діяльності співробітників реформованих органів внутрішніх справ підсилюють вимоги не тільки до їх професійної підготовки, а й до формуванню їх моральних та осо-

бистісних якостей, одним з яких виступає морально психологічна стійкість співробітників.

Професійна діяльність фахівців органів внутрішніх справ часто здійснюється в екстремальних умовах, коли від них вимагається не тільки здатність застосовувати на практиці набуті знання, вміння та навички, а й здатність мобілізувати фізичні, психофізіологічні резерви, готовність до чітких і грамотних високопрофесійних дій, нерідко пов'язаних з ризиком і небезпекою для життя і здоров'я. Саме діяльність співробітника правоохоронних органів містить в собі безліч труднощів. В ході виконання службових завдань не рідко виникають ситуації з реальною небезпекою для життя і здоров'я, як самого співробітника, так і оточуючих його людей. У таких моментах на правильність і швидкість рішення співробітника поліції можуть впливати такі психологічні чинники як: раптовість, висока моральність, запаси стійкості допомагають вибратися з екстремальних ситуацій, які надломлюють звичайну людину. Безвихідне становище мобілізує психологічну стійкість, і воля до життя пробуджується в критичних ситуаціях. Для цього потрібно не демонструвати постійно емоції, залишатися спокійним і незворушним, проявляти стоїцизм, не показувати, що ви в гніві.

Однак в даний час загострюється протиріччя між вимогами до високого професіоналізму співробітників органів внутрішніх справ і недостатньою підготовленістю випускників вузів МВС до дій в екстремальних ситуаціях, зокрема – недостатній рівень їх морально-психологічної стійкості. Під морально-психологічною стійкістю співробітника органів внутрішніх справ будемо розуміти систему його особистісних якостей, здатність співробітника зберігати високу функціональну активність і успішно виконувати поставлені завдання в будь-яких, в тому числі екстремальних, умовах.

Метою формування морально-психологічної стійкості курсантів в період їх навчання у вищому навчальному закладі із специфічними умовами навчання стає розвиток у майбутніх фахівців органів внутрішніх справ морально-психологічної підготовленості як необхідної складової професійної компетентності, що виражається в її відповідності моральним вимогам правоохоронної діяльності, в наявності у них потреби і вміння співставляти і здійснювати свою діяльність за високими моральними критеріями. В основу формування морально-психологічної стійкості курсантів в освітньому процесі покладені наступні положення:

- важливого значення набуває розвиток моральної свідомості курсантів, їх морально психологічні якості, навички, уміння та звички морально зрілого вирішення питань;
- профілактика зловживань службовим становищем, порушень законності, корупції; формування морально-психологічної стійкості стосовно вирішення завдань професійної діяльності має супроводжуватися формуванням якостей і звичок високоморальної і культурної поведінки в побуті, в особистому житті, в проявах високої вимогливості до себе, невтомної роботи над

собою.

Навчання, в сучасній педагогіці, являє собою розширення можливостей розвитку особистості, при якому здійснюється цілеспрямований вплив на розвиток особистості, а не вплив на особистість.

Як стверджує Б.Б. Косов: «існує процес розвитку особистості, який регулюється, коригується, збагачується, орієнтується педагогічно організованими діяльностями і спілкуванням (індивідуальними, груповими, колективними, масовими), і це і є навчання».[5, с.304]

Формування морально-психологічної стійкості курсантів відбувається в освітньому процесі вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, де вони можуть використовуватися різні методи навчання, що відповідають цілям, завданням і особливостям вивчення конкретної дисципліни.

Однак найбільш ефективним, на нашу думку, є такий специфічний метод, як метод ситуативного морального вибору, суть якого знаходимо в роботі С.Н. Мамонтової: «курсантам пропонується заздалегідь підготовлена ситуація, характерна наявністю вираженого морального аспекту, на основі аналізу якої їм необхідно вибрати і обґрунтувати варіанти поведінки її учасників відповідно до вимог моралі».[2] Підбирати ситуації необхідно так, щоб вони мали безпосереднє відношення до професійної правоохоронної діяльності, щоб вони характеризувалися досить вираженим і доступним розумінню курсантів моральним аспектом, але при цьому не містили правильних оцінок вчинків і дій беруть участь в ситуації суб'єктів.

Ситуація, питання і відповіді на них повинні обговорюватися колективно, курсанти повинні дійти спільних оцінок і висновків. Цінність цього методу визначається тим, що з його використанням у курсантів формуються соціально значущі морально-психологічні установки, навички та вміння моральної поведінки.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене можна зробити висновок, що здоровий морально-психологічний стан курсантів необхідний для формування морально-психологічної стійкості майбутнього працівника поліції.

Список використаних джерел:

1. Кубушка В. Л. та ін. Стан, проблеми та шляхи вдосконалення психологічної роботи в МВС: до підсумків першої міжнародної науково-практичної конференції // Психологія в правоохоронних органах. 2017 (71).
2. Мамонтова С.Н. «Прикладна Юридична Психологія»
URL: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/textbook_40.html (Дата звернення 11.05.2021)
3. Прикладна юридична психологія. Столяренко А.М. 2001 р.
4. Професійна етика та службовий етикет: підручник В. Я.Кікота. : Закон і право, 2012.
5. Психологія особистості (теорія, діагностика і розвиток): навчальний посібник / Б.Б. Косов. 2020. - 304 с.